

Datum: 20. 3. 2015

Javna o obravnava osnutka Zakona o gospodarjenju z gozdovi v lasti Republike Slovenije bo trajala do 23.4.2015. V tem času lahko predloge, mnenja in pripombe posredujete neposredno na Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Dunajska 22, Ljubljana, na poštni predal: **gozdovi.mkgp@gov.si**.

Gospodarjenje z gozdovi v lasti Republike Slovenije

Izhodišča za pripravo Zakona o gospodarjenju z gozdovi v lasti RS

I. STANJE NA PODROČJU GOSPODARJENJA Z GOZDOVI V LASTI REPUBLIKE SLOVENIJE

Zakon o Skladu kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 19/10 - uradno prečiščeno besedilo in 56/10 – ORZSKZ16; v nadaljnjem besedilu: ZSKZ), ki je začel veljati 11. 3. 1993 je določil, da vsa kmetijska zemljišča in gozdovi v družbeni lastnini, ki še niso postala last Republike Slovenije (nadaljnjem besedilu: RS) na podlagi zakona o lastninskem preoblikovanju podjetij in zakona o zadrugah, postanejo last RS in preidejo v upravljanje Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: Sklad). V upravljanje Sklada so jih bili dolžni prenesti prejšnji upravljalci družbene lastnine. V 17. členu je ZSKZ določil pravico prejšnjih upravljavcev družbene lastnine do nadaljnje uporabe prenesenih zemljišč. Na podlagi Odločbe Ustavnega sodišča (U-I-78/93 z dne 18. 10. 1995), ki je med drugim odločilo, da prvi odstavek 17. člena ZSKZ ni v neskladju z Ustavo Republike Slovenije, v kolikor se razume, da imajo pravico do koncesije dotedanji upravljalci, s katerimi mora Sklad skleniti ustrezno pogodbo, je zakonodajalec sprejel dopolnitve 17. člena ZSKZ, ki so začele veljati 13. 1. 1996. Dopolnjen drugi odstavek 17. ZSKZ je določil, da prejšnji upravljalci sklenejo s Skladom do 30. 6. 1996 koncesijsko pogodbo s smiselno uporabo zakona o varstvu okolja. Koncesijske pogodbe so se sklepale za dobo 20 let, le v primeru, da pogodba ne bi bila sklenjena v določenem roku (do 30. 6. 1996), pa bi pogodbeno razmerje nastalo po samem zakonu.

Podeljevanje koncesij za upravljanje, rabo in izkoriščanje naravnih dobrin, ki so v lasti države, med katere spadajo tudi gozdovi, ureja Zakon o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 39/06 -

uradno prečiščeno besedilo, 49/06 - ZMetD, 66/06 - odl. US, 33/07 - ZPNačrt, 57/08 - ZFO-1A, 70/08, 108/09, 108/09 - ZPNačrt-A, 48/12, 57/12 in 92/13; v nadaljnjem besedilu: ZVO-1). Od 164. do 166. člena ZVO-1 opredeljuje predmet koncesije, koncesijski akt, javni razpis, prednostno pravico, plačilo koncesije ter druge pravice in obveznosti, ki izhajajo iz koncesijskih razmerij na naravnih dobrinah, pri čemer napotuje na smiselno uporabo zakona, ki ureja gospodarske javne službe. Sedmi odstavek 164. člena ZVO-1 med drugim določa, da se koncesija na naravni dobrini lahko podeli samo na podlagi javnega razpisa, če zakon ne določa drugače. Tudi ZSKZ je glede podelitve pravice do koncesije prejšnjim (dotedanjim) upravljavcem na podlagi 17. člena ZSKZ določil, da se glede sklenitve koncesijske pogodbe smiselno uporabljajo določbe zakona, ki ureja varstvo okolja.

Zakon o gozdovih (Uradni list RS, št. 30/93, 13/98 – odl. US, 56/99 – ZON, 67/02, 110/02 – ZGO-1, 115/06 - ORZG40, 110/07, 8/10 – ZSKZ-B, 106/10, 63/13, 101/13 – ZDavNepr, 17/14 in 22/14 - odl. US; v nadaljnjem besedilu: ZG) določa, da lahko pri podelitvi koncesij za izkoriščanje gozdov v lasti RS prednostno pravico uveljavlja fizična oseba, ki je kmet v skladu s predpisi, ki urejajo promet s kmetijskimi zemljišči in aktivno gospodari na kmetiji v gorskem oziroma hribovitem svetu z omejenimi možnostmi gospodarjenja. Prednostno pravico uveljavlja fizična oseba na podlagi posamičnega programa ohranjanja kmetije, ki je osnova za pripravo Programa ohranjanja kmetij in podeželja v gorskem in hribovitem svetu z omejenimi možnostmi gospodarjenja. Vlada RS je na podlagi ZG leta 2011 sprejela Program ohranjanja kmetij in podeželja v gorskem in hribovitem svetu z omejenimi možnostmi gospodarjenja. Program vsebuje tudi seznam prednostnih upravičencev (fizičnih oseb), ki izpolnjujejo zakonske pogoje in lahko na javnem razpisu za podelitev koncesij za izkoriščanje gozdov v lasti RS uveljavljajo prednostno pravico.

Uredba o koncesiji za izkoriščanje gozdov v lasti Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 34/96 , 70/00 in Uradni list RS, št. 98/10, 98/12, 62/13, 90/13 in 108/13; v nadaljnjem besedilu: Uredba), ki je bila sprejeta na podlagi ZVO-1 in ZSKZ, je koncesijski akt in podlaga za podelitev koncesije na gozdovih v lasti Republike Slovenije z javnim razpisom. Uredba, ki je začela veljati 30. 6. 1996 (hkrati z nastankom koncesijskih pogodbenih razmerij z nekdanjimi upravljavci neposredno na podlagi ZSKZ), je določila, da se nove koncesije, ki se podeljujejo na podlagi javnega razpisa, podeli za obdobje 10 let.

Sklad je za izkoriščanje gozdov v lasti RS, v imenu in za račun koncedenta RS, sklenil koncesijske pogodbe za izkoriščanje gozdov z 18 koncesionarji, ki jim je bila priznana pravica prejšnjih upravljavcev oziroma dejanskih uporabnikov (prvi odstavek 17. člena ZSKZ). Poleg koncesij, podeljenih nekdanjim gozdnim gospodarstvom, je bilo v obdobju od 30. 6. 1996 naprej (začetek veljavnosti Uredbe) na podlagi Uredbe in javnih razpisov podeljenih še 10 posamičnih koncesij, v skupni površini 850 hektarjev gozdov. Med njimi sta bili dve koncesiji podeljeni izobraževalnima organizacijama (Šolskemu centru Šentjur pri Celju in Srednji gozdarski in lesarski šoli Postojna).

Koncesijske pogodbe, sklenjene z nekdanjimi upravljavci na podlagi ZSKZ, ki v naravi predstavljajo pretežni del površine vseh gozdov v lasti RS, se bodo iztekle 30. 6. 2016. Po prenehanju obstoječih koncesijskih pogodb trenutno veljavna zakonodaja določa, da se nadaljnje izkoriščanja gozdov v lasti RS ureja s podelitvijo novih koncesij.

Z gozdovi v lasti RS, poleg Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov, gospodarijo še nekateri drugi pravni subjekti, ki so to pravico pridobili na podlagi posebnega zakona oziroma podzakonskega predpisa ali jih kot upravljavce stvarnega premoženja države določi Vlada RS v skladu s predpisom, ki ureja stvarno premoženje države (npr. MORS). Po površini ti gozdovi predstavljajo le minimalni delež vseh gozdov v lasti RS.

II. IZHODIŠČA ZA PRIPRAVO SPREMEMB PRI UREDITVI GOSPODARJENJA Z GOZDOVI V LASTI RS

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP) na podlagi analize dosedanjega gospodarjenja z gozdovi v lasti RS, poslovanja Sklada in ugotovitev revizije smotrnosti upravljanja z gozdovi, ki jo je pripravilo Računsko sodišča RS (V Revizijskem poročilu »Upravljanje z gozdovi« z dne 18. 5. 2012) ter preučitve rešitev na tem področju v državah članicah EU predlaga spremembo ureditve gospodarjenja z gozdovi v lasti RS.

Gozdovi v lasti RS so pomemben vir lesa, saj bo do leta 2020 letni možni posek znašal do 1.550.000 m³ (bruto) lesa (800.000 m³ iglavcev in 750.000 m³ listavcev). Količina lesa, pridobljena iz državnih gozdov, predstavlja pomemben vir za vzpostavitev in nadaljnji razvoj gozdno lesnih verig v Sloveniji, saj se v teh gozdovih lahko pridobiva les višje kakovosti od povprečno dosežene v Sloveniji. Les iz gozdov v lasti RS, glede na trenutno posestno strukturo gozdov v Sloveniji, nedvomno pomeni najzanesljivejši vir surovine za lesno industrijo, čeprav predstavljajo manj kot 25% skupnega potenciala vseh slovenskih gozdov.

Pri gospodarjenju z gozdovi v lasti RS bo treba tudi v prihodnje enakovredno upoštevati cilje in zahteve okoljskega in socialnega vidika gozdov. Območje gozdov v lasti RS je značilno po izjemno visoki biotski pestrosti in ohranjenih gozdnih ekosistemov, zato so izjemno pomembni pri zagotavljanju številnih ciljev s področja ohranjanja narave in varstva okolja. Upravičeno lahko pričakujemo, da bodo v prihodnje še pomembnejši za zagotavljanje javnih koristi, zlasti pri zagotavljanju čiste in zdrave pitne vode, možnosti razvoja rekreacije in zagotavljanja oddiha vsem državljanom.

Skladno s cilji Resolucije o nacionalnem gozdnem programu je treba tudi v prihodnje povečevati delež državnih gozdov ter izboljševati njihovo zemljiško in parcelno strukturo, saj je gospodarjenje v večjih in strnjenih gozdnih kompleksih uspešnejše in stroškovno ugodnejše. Sedanja prostorska razporeditve gozdov v lasti RS ni optimalna. Poleg večjih kompleksov je velik del skupne površine gozdov še vedno v posameznih (lastniško) izoliranih parcelah in parcelah v solastništvu.

V nadaljevanju so navedena podrobnejša izhodišča za spremembo ureditve gospodarjenja z gozdovi v lasti RS.

1. Izhodišče

Za gospodarjenje z gozdovi v lasti RS, s katerimi sedaj gospodari Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS, se ustanovi gospodarska družba v izključni lasti RS, ki svojega poslovnega deleža ne more deliti ali prenesti na drugo osebo. Upravljalvske pravice družbenika za Republiko Slovenijo izvršuje Vlada Republike Slovenije

Zaradi kompleksnosti gospodarjenja z gozdovi in nujnosti enakovrednega zagotavljanja njihovega gospodarskega, ekološkega in socialnega pomena je smiselno gospodarjenje z gozdovi v lasti RS izvajati v okviru enovite gospodarske družbe. Z njeno ustanovitvijo se gospodarjenje z gozdovi v lasti RS prenese v poslovno okolje, kjer bo mogoče dosegati boljše poslovne rezultate oziroma dosegati višje donose. S tem se zagotovi boljša učinkovitost gospodarjenja z gozdovi v lasti RS in se izboljša dosedanje ureditev, ki izhaja iz omejitev, ki jih ima v okviru svojih pristojnosti javni zavod. Pri izvrševanju svojega poslanstva bo družba morala upoštevati tudi vrsto zavez, ki so določene v predpisih in mednarodnih zavezah RS na področju trajnostnega, sonaravnega in večnamenskega gospodarjenja z gozdovi, kot tudi na področju ohranjanja podeželja, ohranjanja narave in podnebno-energetskih ciljev. Zaradi tega je upravičeno, da upravljalvske pravice družbenika za Republiko Slovenijo izvršuje Vlada Republike Slovenije.

2. Izhodišče

Cilj gospodarske družbe je gospodarjenje gozdov v lasti RS v skladu z načeli transparentnosti, učinkovitosti in odgovornosti pri upravljanju državne lastnine.

Ostali cilji gospodarske družbe so:

- **Gospodariti z gozdovi v lasti RS skladno s cilji Nacionalnega gozdnega programa, veljavno zakonodajo in načrti za gospodarjenje z gozdovi;**
- **Prispevati k doseganju ciljev regionalnega razvoja in razvoja podeželja, zlasti pri ohranjanju kmetij in podeželja v gorskem in hribovitem svetu z omejenimi možnostmi gospodarjenja;**
- **Skladno z Akcijskim načrtom za povečanje konkurenčnosti gozdno lesne verige do leta 2020 v Sloveniji »Les je lep« v okviru možnosti sodelovati v procesu zagotavljanja zelenih delovnih mest;**
- **V gozdovih v lasti RS celovito upoštevati javni interes in zaveze RS na vseh varovanih območjih narave, območjih s poudarjeno rekreacijsko funkcijo ter na področju blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje;**
- **Biti primer dobre prakse na področju upravljanja z naravnimi viri oz. vsemi dobrinami in storitvami gozdnih ekosistemov;**
- **Podpirati uporabo in pospeševanje sodobnih tehnologij dela v gozdu ter zaposlovanje in najemanje ustrezno usposobljene delovne sile;**

- **Na področju gozdov in gozdarstva omogočati usposabljanje strokovnega kadra ter podpirati izobraževanje in znanstveno raziskovalno delo.**

3. izhodišče

Temeljna naloga gospodarske družbe je gospodarjenje z gozdovi v lasti RS, ki vključuje:

- **Oddajo del in izvajanje sečnje, spravila in transporta lesa ter gojitvenih in varstvenih del v gozdu;**
- **Oddajo del pri gradnji gozdne infrastrukture;**
- **Prodajo lesa;**
- **Nakup in prodajo gozdnih zemljišč za namen povečevanja deleža gozda v lasti RS.**

Po ustanovitvi je družba upravičena tudi do izvajanje vseh drugih poslov in ukrepov, ki se glede na dejavnost podjetja kažejo kot potrebni ali koristni (turizem, energetika, naložbe...).

Družba, ki prevzema gospodarjenje z gozdovi v lasti RS, mora dosegati kar najboljše gospodarske rezultate in pri tem upoštevati načela transparentnosti, učinkovitosti in odgovornosti.

Družba bo za izvedbo pretežnega dela sečnje in spravila lesa pripravila javne razpise za oddajo del ter sama vršila prodajo gozdno lesnih sortimentov. Na razpisu bodo pod enakimi pogoji kandidirali vsi ustrezno usposobljeni in opremljeni gospodarski subjekti, ki so registrirani za delo v gozdu ter gorski in hribovski kmetje. Na podlagi javnih razpisov bodo oddana tudi dela za izvedbo gojitvenih in varstvenih del ter gradnje in vzdrževanje gozdne infrastrukture, razen vzdrževanja gozdnih cest, kjer se ohranja dosednji sistem.

Družba bo lahko dolgoročno vzpostavila in razvijala tudi lastne kapacitete za sečnjo in spravilo lesa, kot dopolnitev sistemu oddaje del oz. prodaje lesa na panju.

Namen sprememb na področju gospodarjenja z gozdovi v lasti RS je tudi zagotoviti celovito gospodarjenje z gozdovi kot našim najpomembnejšim naravnim virom. Zato družbo ne omejujemo zgolj na temeljno dejavnost – sečnjo, spravilo in prodajo lesa, ampak se družba, skladno s svojim poslovnim načrtom, ukvarja tudi z drugimi dejavnostmi, ki so vezane na gozd in gozdni prostor.

4. Izhodišče

Na novoustanovljeno gospodarsko družbo se v upravljanje prenese gozdove in druga negozdna zemljišča, ki jih družba nujno potrebuje pri opravljanju dejavnosti ali predstavljajo smiselno prostorsko zaokrožitev gozdnega prostora za namen enotnega gospodarjenja (lazi

in neplodna zemljišča v gozdnem prostoru), in ki so v lasti RS ter z njimi do prenosa gospodari Sklad.

5. Izhodišče

Gospodarska družba za pravico do gospodarjenja z gozdovi v lasti RS kot namenski prihodek državnega proračuna RS plačuje delež prihodkov od izkoriščanja gozdov, ki se nameni:

- za financiranje nakupa novih gozdov;
- za obveznosti povezane s postopki denacionalizacije gozdov ter izplačilom odškodnin zaradi nezmožnosti uporabe vrnjenih gozdov;
- za obstoječe obveznosti do občin;
- za (so)financiranje gozdno- okoljskih ukrepov.

Na namenski proračunski postavki za gozdove, odprti v ta namen pri ministrstvu pristojnem za gozdarstvo, se bodo v letu 2016 še zbirala sredstva od koncesijskih dajatev za izkoriščanje gozdov in prihodki od prodaje gozdov. Po izteku večine koncesij (30. 6. 2016) pa bo družba plačevala v namensko proračunsko postavko za pravico do gospodarjenja z gozdovi v lasti Republike Slovenije predvidoma 50 odstotkov letnega bilančnega dobička družbe in del prihodkov, pridobljenih z izkoriščanjem gozdov v lasti RS. Sredstva s te postavke se namenijo za sofinanciranje obveznosti RS iz naslova odškodnin za nezmožnost uporabe gozdov v skladu z zakonom, ki ureja denacionalizacijo, nakupe gozdov za Republiko Slovenijo, in obveznosti do občin. Obveznost do občin iz naslova gospodarjenja z gozdom, ki jo sedaj ima Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije na podlagi 10.a člen Zakonu o Skladu kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije se ohrani v enakem obsegu, le da bo zavezanec za izplačilo RS.

6. Izhodišče

Družba ne prevzema nalog javne gozdarske službe na podlagi veljavnega Zakona o gozdovih.

S pripravo zakonskega predloga se ne posega v pristojnosti Zakona o gozdovih in se ne spreminja uveljavljenih rešitev pri enovitem gospodarjenju z zasebnimi in državnimi gozdovi. Družba prevzema le večino nalog, ki jih je do sedaj v okviru gospodarjenja z gozdovi izvajal Sklad.

Tako kot v primerljivih državah EU zahtevno področje upravljanje z državnimi gozdovi ločeno rešujejo v posebnem zakonu. MKGP v letošnjem letu sicer ne načrtuje sprememb Zakona o gozdovih, se pa srečuje s številnimi pripombami in pobudami vezanimi na gozdove in gozdarstvo ter je v zadnjih letih izvedlo že veliko aktivnosti pri pripravi izhodišč za spremembo zakona.

7. Izhodišče

Vsa sedanja koncesijska razmerja ostanejo do njihovega izteka nespremenjena.

Vsa obstoječa koncesijska razmerja na gozdovih v lasti RS se ohranijo do izteka veljavnosti koncesij. Po izteku obstoječih koncesij RS ne bo več podeljevala koncesij na gozdovih v njeni lasti ampak bo s temi gozdovi gospodarila družba.

8. Izhodišče

Sklad ostaja organiziran kot javni zavod , ki skrbi za gospodarjenje s kmetijskimi zemljišči v lasti RS in še naprej opravlja naloge v zvezi s postopki denacionalizacije.

Na novoustanovljeno družbo preidejo delavci Sklada, ki sedaj opravljajo naloge s področja koncesij.

9. Izhodišče

Sedanje zaveze in pogoji za brezplačni prenos lastninske pravice na občine ter brezplačne stavbne pravice ali stvarne služnosti ostajajo nespremenjene.

10. Izhodišče

Hkrati s predlogom Zakona o gospodarjenju z gozdovi v lasti RS se pripravi tudi začasni poslovni načrt. Za ta namen se oblikuje posebno delovno skupino.

Poslovni načrt oziroma mora med drugim določiti:

- **organizacijsko struktura družbe;**
- **kadrovsko politiko;**
- **potrebna zagonska finančna sredstva;**
- **obseg nujne infrastrukture za delovanje družbe;**
- **postopke oddaje del v gozdovih;**
- **načine in pogoje prodaje gozdno lesnih sortimentov;**
- **notranjo kontrolo nad delovanjem družbe v vseh poslovnih fazah.**

Priprava začasnega poslovnega načrta naj bi zajemala predvsem prvi dve leti delovanja družbe, ki sta ključni za uspešen nadaljnji razvoj. Načrt bo analiziral vse ključne dejavnosti družbe ter potrebne aktivnosti, ki jih bo treba izvesti že pred ustanovitvijo.

11. Izhodišče

Priprava informacijske in logistične podpore delovanju podjetja že pred formalno ustanovitvijo družbe, pri čemer je potrebno posamezne segmente vključiti v program dela in finančni načrt Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov RS.